

Nr 56.

Av herr **Björck, John**, om inrättande av ett riksbankens avdelningskontor i Borås.

I den berättelse riksdagens revisorer avgivit till årets riksdag angående riksbanken, dess tillstånd och förvaltning, dagtecknad den 15 december 1933, meddela revisorerna, att de besökt vissa av riksbankens avdelningskontor. Om sina iakttagelser vid dessa besök säga revisorerna under § 9 bl. a. följande:

Revisorerna hava vid dessa besök iakttagit, att rörelsen på sina håll varit av tämligen ringa omfattning, och med anledning därav låtit utarbета en såsom bilaga här intagen sammanställning. Av denna framgår omsättningens storlek och antal ärenden inom olika rörelsegrenar o. s. v.» — — —

Revisorerna säga vidare: »Av bilagan framgår därjämte, att rörelsen resulterat i *underskott* vid fyra avdelningskontor och lämnat endast obetydligt överskott vid ett icke ringa antal av de övriga. Förlusterna och de låga överskotten komma till synes vid just de kontor, som visa den minsta omsättningen. Vidare utvisar bilagan, att antalet ärenden i flera fall är ytterligt ringa och näppeligen kan ge full sysselsättning åt de anställda tjänstemännen. Den frågan inställer sig då, huruvida riksbankens nuvarande organisation med hänseende till avdelningskontorens antal och fördelning i olika landsdelar kan anses vara den mest ändamålsenliga.» — — — Så långt statsrevisorerna.

Ett av de fyra avdelningskontor, som enligt ovannämnda redogörelse visa underskott, är kontoret i Vänersborg, Älvsborgs län. Även om det mindre goda resultatet av såväl detta som övriga avdelningskontors verksamhet får anses till dels bero på den rådande depressionen, kan man beträffande kontoret i Vänersborg knappast vänta någon större förändring till det bättre, på grund av stadens ringa storlek och begränsade utvecklingsmöjligheter. Under sådana förhållanden kommer osökt frågan, i likhet med vad statsrevisorerna i sin berättelse anført: kan det anses ändamålsenligt att bibehålla avdelningskontoret i Vänersborg? Borde inte möjligheten av en förflyttning av detta kontor till den största av städerna i Älvsborgs län, Borås, tagas under övervägande?

Frågan om upprättande av ett riksbankens avdelningskontor i Borås har vid flera tillfällen förelagts riksdagen. Senast vid 1932 års riksdag väckte undertecknad jämte herr Edv. Björnsson i första kammaren en motion, nr 93, och herr J. Weijne en i andra kammaren, nr 125, härom. I dessa likalydande motioner anförde vi bl. a. följande:

»En av de städer, som kan sägas vara en centralpunkt för handel och

industri inom sin ort, är Borås. Den är nu med sina 39 000 invånare rikets sjätte stad, är dessutom huvudorten i ett stort industriområde, med ett flertal stora fabriksamhällen spridda inom de omkringliggande socknarna i Älvsborgs läns södra del. Genom mycket goda järnvägsförbindelser står staden i intim kontakt med den omgivande landsbygden. Det är därför ägnat att förvåna, att de upprepade framställningar, som gång efter annan gjorts hos riksdagen om inrättande av ett riksbankens avdelningskontor i Borås, ej föranlett någon åtgärd. Redan år 1897 framhölls av det särskilda utskott, som behandlade Kungl. Maj:ts proposition om ny riksbankslag, i vilken stadgas bl. a. att minst ett kontor bör finnas inom varje län, 'att det kan inträffa, att det i ett län finnes någon plats som i betydenhet vida överträffade den där ett avdelningskontor redan fanns.' Därför ansåg utskottet möjlighet borde finnas att på en sådan plats inrätta ett avdelningskontor. Som lämpliga städer nämndes Hälsingborg, *Borås*, Norrköping, Eskilstuna och Sundsvall. Vid 1904 års riksdag väcktes motion i andra kammaren av dåvarande riksdagsmännen rektor P. A. Bengtson, Borås, och S. O. Nylander om inrättande av ett avdelningskontor i Borås. I motiveringen till motionen säges bl. a.: 'Såsom sålunda huvudort för en betydande industri- och affärsrörelse, vilken dessutom synes stadd i snabb utveckling, torde stadens läge vara ett av de gynnsammaste och lämpligaste för ett avdelningskontor av riksbanken, vilket utan tvivel skulle där i lika hög grad som på de flesta andra ställen fylla sin uppgift.' Om detta kunde sägas om Borås år 1904, då staden hade 17 000 invånare, så har man nu mycket större skäl taga hänsyn till dessa förhållanden, med den utveckling staden genomgått. Bankoutskottet avstyrkte emellertid bifall till motionen, hänvisande till bankofullmäktiges yttrande, att de nya kontor, som eventuellt komme att inrättas, endast efter hand borde öppnas, huvudsakligast på grund av de nyss vidtagna förändringarna i bankens inre förvaltning. År 1916 ansågo tydligen riksbanksfullmäktige tiden vara inne att starta ett avdelningskontor i Borås m. fl. städer. Fullmäktige inkommo då till bankoutskottet med begäran om utverkande av riksdagens bemyndigande att inrätta nya avdelningskontor i Hälsingborg, Eskilstuna, Borås och Skövde. Bankoutskottet fann emellertid ej skäl tillstyrka fullmäktiges framställning. Måhända var det det osäkerhetstillstånd, som det pågående världskriget skapat, som den gången gjorde bankoutskottet betänksamt. De skäl, som enligt ovanstående tidigare talat för inrättande av nämnda kontor i Borås, kunna nu i långt högre grad sägas vara för handen. Detta så mycket mera som i Borås endast finnas fyra affärsbanker jämte sparbanken, ett i förhållande till stadens storlek litet antal. Av de fyra affärsbankerna har endast en huvudkontor i staden, de övriga äro avdelningskontor för på andra orter hemmanhörande banker. Som jämförelse kan nämnas, att i de med Borås närmast jämförliga städerna har Örebro fem affärsbanker jämte sparbank och riksbank, och Gävle har sex affärsbanker, jämte riksbank, sparbank och hypoteksbank. Man kan därför med goda skäl på-

stå, att Borås även med hänsyn till konkurrensen, om man nu kan tala om en sådan, är en lämplig plats.»

Bankoutskottet, som erhöll motionen på remiss, inhämtade fullmäktiges i riksbanken utlåtande över densamma. Fullmäktige avstyrkte bifall till motionen enär de, »främst med hänsyn till de rådande ekonomiska förhållandena, icke ansågo tidpunkten lämplig för inrättande av nya avdelningskontor».

Bankoutskottet avstyrkte bifall med följande motivering: Utskottet delar fullmäktiges uppfattning därom, att med hänsyn till rådande ekonomiska förhållanden den nuvarande tidpunkten icke är lämplig för inrättande av nya avdelningskontor för riksbanken. På grund härav har utskottet — utan att i någon mån taga ståndpunkt till frågan, huruvida ett riksbankens avdelningskontor i Borås är i och för sig behövt — ansett sig böra avstyrka bifall till motionerna.

Utskottets avstyrkande var emellertid ej enhälligt. I reservation av herrar Lovén, Bäcklund och Höglund i Göteborg yrkades bifall till motionerna med det tillägget, att ett avdelningskontor av riksbanken skulle upprättas även i Hälsingborg.

Riksdagen biföll utskottets avslagsyrkande.

Av här citerade utlåtanden framgår, att egentliga skälet för avstyrkande av motionerna var att tidpunkten ej var lämplig. Sedan dess ha två år förflutit. Vårt lands näringsliv är efter alla tecken att döma på god väg att återvinna sin forna stabilitet. Vi anse därför tiden vara inne att ånyo bringa denna sak inför riksdagens prövning.

På grund av vad vi här anfört tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte besluta uppdraga åt fullmäktige i riksbanken att till bankoutskottet inkomma med utredning och förslag rörande upprättande av ett riksbankens avdelningskontor i Borås i samband med eventuellt nedläggande av annat riksbankens avdelningskontor.

Stockholm den 20 januari 1934.

John Björck.

